

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

استراتژی جنگ و دیپلماسی؛

تبیینی از فرآیند مناسباتی ایران با عثمانی در دوره صفویه با
تکیه بر مکاتبات

تصنیف:

دکتر عبدالله متولی

(عضو هیئت علمی دانشگاه اراک)

سرشناسنامه	: متولی، عبدالله، ۱۳۴۶-
عنوان و نام پدیدآور	: استراتژی جنگ و دیپلماسی: تبیینی از فرآیند مناسباتی ایران با عثمانی در دوره صفویه با تکیه بر مکاتبات / تصنیف عبدالله متولی.
مشخصات نشر	: اراک: دانشگاه اراک، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۱ ص.:
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۳۱-۲۵-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص ۱۹۱-۱۸۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.
عنوان دیگر	: تبیینی از فرآیند مناسباتی ایران با عثمانی در دوره صفویه با تکیه بر مکاتبات.
موضوع	: ایران-تاریخ -- صفویان، ۹۰۷-۱۱۴۸ ق.
موضوع	: Iran -- History -- Safavids, 1502 - 1736
موضوع	: ایران -- تاریخ -- صفویان، ۹۰۷-۱۱۴۸. -- اسناد و مدارک
موضوع	: Iran -- History -- Safavids, 1502 -- 1736 -- Sources
موضوع	: ایران -- تاریخ -- صفویان، ۹۰۷-۱۱۴۸ ق -- جنگ ها
موضوع	: Iran -- History -- Safavids, 1502 -- 1736 -- Wars
شناسه افزوده	: دانشگاه اراک
رده بندی کنگره	: DSR ۱۱۷۶
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۷۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۳۵۱۵۸

استراتژی جنگ و دیپلماسی:

تبیینی از فرآیند مناسباتی ایران با عثمانی در دوره صفویه با تکیه بر مکاتبات

تصنیف: دکتر عبدالله متولی

ناشر	:	دانشگاه اراک
شمارگان	:	۱۰۰۰
نوبت چاپ	:	اول - ۱۳۹۹
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۷۷۳۱-۲۵-۳
قیمت	:	۴۰۰۰۰ تومان
صفحه آرای و طرح جلد	:	علی زارعی

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

مقدمه.....	۷
فصل ۱: بررسی کارکردهای دیپلماسی در تنظیم مناسبات خارجی.....	۹
۱-۱- پیشینه دیپلماسی	۹
۱-۲- عوامل تاثیرگذار بر فضای مناسباتی	۱۲
۱-۲-۱- نقش مسایل جغرافیایی	۱۲
۱-۲-۲- اهمیت مسایل سیاسی	۱۵
۱-۲-۳- تاثیر عوامل نظامی	۱۶
۱-۲-۴- عوامل اقتصادی	۱۹
۱-۲-۵- نقش مسایل انسانی	۲۰
۱-۳- نگاهی به جایگاه تاریخی ترسل	۲۱
۱-۴- جایگاه و اهمیت مکاتبات در ساختار حکومت صفویه	۲۳
فصل ۲: بررسی و تحلیل الگوهای نظامی- سیاسی دوره شاه اسماعیل.....	۲۹
۲-۱- مهمترین عوامل بحران ساز در مناسبات	۲۹
۲-۱-۱- سیاست‌های جنگ طلبانه	۳۰

۲-۱-۲- ناهمگونی مذهبی	۳۲
۲-۱-۳- گسترش قلمرو	۳۳
۲-۲- تکاپوهای آغازین عثمانی‌ها برای متوقف کردن صفویان	۳۴
۲-۳- تبیینی از دیپلماسی کاربردی بین شاه اسماعیل و بایزید دوم	۳۹
۲-۴- افول رویکردهای سیاسی و غلبه تفکرات جنگ طلبانه در مناسبات بین شاه اسماعیل با ..	۴۶
۲-۵- نگاهی به مکاتبات شاه اسماعیل و سلطان سلیم	۴۹
۲-۶- بررسی و تحلیل جنگ چالدران	۵۷
۲-۷- نقش و اهمیت دیپلماسی پس از جنگ	۶۳
۲-۸- مهمترین مضامین کاربردی در مکاتبات دوره‌ی شاه اسماعیل	۷۱
فصل ۳: عرصه‌های جنگی و دیپلماتیک ایران با عثمانی در دوره شاه تهماسب	۷۹
۳-۱- نگرشی بر فرآیند جنگ‌های بیست ساله	۷۹
۳-۱-۱- دوره اول و دوم جنگ‌ها	۷۹
۳-۱-۲- دوره سوم و چهارم جنگ‌ها	۸۴
۳-۲- بررسی و تحلیل تاکتیک‌ها و تکنیک‌های دیپلماتیک در مناسبات شاه تهماسب با	۸۸
۳-۳- بررسی و تحلیل مکاتبات مربوط به پیمان صلح آماسیه	۱۰۱
۳-۴- مکاتبات مربوط به پناهندگی بایزید	۱۰۸
۳-۵- مهمترین مضامین به کار رفته در مکاتبات دوره شاه تهماسب	۱۱۶
فصل ۴: جنگ و دیپلماسی در دوره شاه محمد خدابنده و شاه عباس اول	۱۲۷
۴-۱- تحولات نظامی دوره محمد خدابنده در مناسبات با عثمانی	۱۲۷
۴-۲- الگوی دیپلماسی شاه محمد خدابنده در مناسبات با عثمانی	۱۳۳
۴-۳- چالش‌های نظامی در دوره شاه عباس اول	۱۴۰
۴-۴- بررسی و تحلیل عملکرد سیاسی شاه عباس در برابر عثمانی‌ها	۱۵۱
۴-۵- مضمون شناسی نامه‌های دوره محمد خدابنده و شاه عباس	۱۶۳
فصل ۵: تحولات دوره شاه صفی تا پایان حکومت صفویه	۱۷۵
۵-۱- سقوط بغداد و پایان درگیری‌های نظامی	۱۷۵
۵-۲- فرآیند تحولات از خلال مکاتبات	۱۷۷
نتیجه	۱۸۳
فهرست منابع و مآخذ	۱۸۷